

TÜRKİYE-AVRUPA İŞ KONSEYLERİ

DEİK EU TALKS

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI: FIRSATLAR & RİSKLER

24 Şubat 2021 | Zoom Online Konferans Sistemi

www.deik.org.tr

TÜRKİYE-AVRUPA İŞ KONSEYLERİ

DEİK EU TALKS AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI: FIRSATLAR & RİSKLER

24 Şubat 2021

Zoom Online Konferans Sistemi

Moderatör

- ZEYNEP BODUR OKYAY

DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Koordinatör Başkanı

Konuşmacılar

- GONCA YILMAZ BATUR

T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı

- NAİL OLPAK

DEİK BAŞKANI

- MEHMET KEMAL BOZAY

Büyükelçi, T.C. Avrupa Birliği Daimi Temsilcisi

- STEFANO MANSERVISI

Büyükelçi (E), Ekonomiden Sorumlu AB Komiseri Paolo Gentiloni'nin Özel Danışmanı, Eski AB Türkiye Delegasyonu Başkanı

- DOÇ. DR. SEVİL ACAR AYTEKİN

Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği ve Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Toplam Kayıtlı Katılımcı Sayısı: 549

TOPLANTI NOTU

DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri tarafından, Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında yapılacak düzenlemelerin, ülkemiz için getireceği fırsat ve riskler konusunda iş dünyamızın bilgilendirilmesi amacıyla AB ve Türkiye perspektiflerinden ele alındığı DEİK EU TALKS: “Avrupa Yeşil Mutabakatı: Fırsatlar & Riskler” çevrimiçi semineri, DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Zeynep Bodur Okyay’ın moderatörlüğünde; T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı Sn. Gonca Yılmaz Batur, DEİK Başkanı Nail Olpak, T.C. Avrupa Birliği Daimi Temsilcisi Büyükelçi Sn. Mehmet Kemal Bozay, Ekonomiden Sorumlu AB Komiseri Paolo Gentiloni’nin Özel Danışmanı, Eski AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi (E) Sn. Stefano Manservigi ve Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği ve Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi’nden Doç. Dr. Sevil Acar Aytekin’in katılımları ile gerçekleştirildi.

ZEYNEP BODUR OKYAY

**DEİK/Türkiye-Avrupa İş Konseyleri
Koordinatör Başkanı**

Bildiğimiz gibi Aralık 2019’da Avrupa Komisyonu, Yeşil Mutabakat projesini açıkladı. Yeni bir ekonomik, sosyal ve siyasi değişim ve dönüşüm planı olarak görebileceğimiz AYM, 2030’a kadar %55 oranında azaltım ve 2050’ye kadar net sıfır emisyon hedefiyle sera gazı emisyonlarını azaltarak, Avrupa’yı ilk iklim nötr kıta haline getirmeyi hedeflemektedir.

Yeşil Mutabakat her ne kadar bir AB projesi olsa da, 2015 Paris Anlaşması, BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve ABD’nin Biden hükümetiyle hızlıca giriştiği iklim hareketi ile birlikte incelendiğinde, yeni bir küresel konjonktürün en detaylı projesi olarak öne çıkmaktadır.

İhracatımızda yaklaşık %50’lik paya sahip AB ile ticaretimizde karbon vergisi ya da Sınırdaki Karbon Düzenlemesi gibi kararların alınabilecek olması, Türk iş dünyasını endişelendiren konuların başında gelmekte. Bunlara ek olarak başta enerji ve kaynak yoğun sektörlerin uyum süreci adına yol haritasının çizilmesi elzem görünüyor.

Ancak ben ümitsizliğe kapılmak yerine, yeşil dönüşümün bizleri zorlamasının aslında rekabet gücümüzü ve sürdürülebilirliğimizi daha etkin bir şekilde kullanmamızı sağlayacağına inanıyorum. Döngüsel ekonominin Yeşil Mutabakat’ın kalbinde olduğunu da görerek, aslında ödevini iyi yapan Türk iş dünyasının, yeri gün geçtikçe daha da önemli hale gelen küresel tedarik zincirinde Türkiye’nin Avrupa için vazgeçilmez olmasını sağlayabilir diye düşünüyorum.

NAİL OLPAK

DEİK Başkanı

Öncelikle, Bakanlığımızın üzerinde çalışmakta olduğu ve ülkemizin AYM'ye uyumlanmasında çok önemli bir adım olarak gördüğümüz Eylem Planı çerçevesinde Kurulumuzdan da katkı alınmış olmasından büyük mutluluk duyduğumuzu belirtmek isterim.

Avrupa Birliği tarafından 2019 yılının Aralık ayında açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı, yalnızca üye ülkeleri değil; ülkemiz gibi AB ile yoğun ekonomik ve ticari ilişkileri olan ülkeleri de önemli oranda etkileyecektir. Bu kapsamda iklim değişikliği, Sınırdaki Karbon Düzenlemesi ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında somut ve kararlı adımlar atılması konusunda sorumluluğun yalnızca devletlerde değil; özel sektör kuruluşlarında da olacağının bilinciyle DEİK olarak, "Sanayi Sektörünün Karbonsuz Ekonomiye Geçiş Sürecinin Desteklenmesi Projesi"ni başlattık. Bu çalışmamızın Türkiye'nin sanayi kuruluşlarının da Mutabakat kapsamındaki gelişmeleri yakından takip edip bu konuda gerekli adımları atmaları konusunda yol gösterici olmasını hedefliyoruz.

Toplam ihracatımızın %42'sini gerçekleştirdiğimiz AB ile ticaret ilişkilerimizin, Yeşil Mutabakat düzenlemeleriyle birlikte sürdürülebilir üretim modelleri çerçevesinde ve karbon nötr hedefiyle güçlenerek devam etmesi, ülkemiz sanayisi için riskleri olduğu kadar fırsatları da beraberinde getiriyor.

Bu minvalde mutabakatın dış ticaretimize getireceği yenilikçi düzenlemelerin sanayi kuruluşlarımızın iş yapış biçimleri üzerinde oluşturabileceği etkileri öngörebilmeleri ve alınabilecek tedbirleri değerlendirmeleri için projemiz kapsamında öncelikle bir rapor ve kontrol listesi oluşturma aşamasındayız.

Yeşil Mutabakat, Paris İklim Anlaşması'ndan sonra Avrupa'nın en önemli girişimlerinden biridir. AB bir anlamda, gelecek nesil ticaretin kurallarını yeniden yazmaya başlıyor. Artık ticarete sadece maddi unsurlar değil; sosyal, çevresel ve hatta temel insan hakları ile ilgili konular da belirleyici olacak.

Bu süreç, bir taraftan yeni bir ekonomi modeli, diğer taraftan ise bazı riskler içeriyor. Türkiye olarak, AB'nin imzaladığı STA'larla ilgili kararlara dahil olamama, vize ve karayolu kotası gibi zorluklarla karşı karşıya iken, bir de AYM uygulamaları nedeniyle engellerle karşılaşsak, iş dünyamızın rekabet gücünün zayıflaması kaçınılmaz olacaktır. Ancak, Avrupa ile ticaretimizde halihazırdaki avantajlı konumumuzdan da faydalanarak, süreci uzun vadeli olarak değerlendirip gerekli aksiyonları alabilirsek, riskleri bertaraf edip rekabet gücümüzü koruyabilir ve hatta artırabiliriz.

"DEİK Yeşil İnisiyatifi" olarak değerlendirebileceğimiz bir yaklaşımla, Türk iş dünyasına "2050 yılında Sıfır Karbon" hedefi koymamızın, firmalarımızın motive olması için kritik bir adım olacağını düşünüyoruz. Bu vesile ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız tarafından geçtiğimiz hafta yayımlanan İklim Değişikliğiyle Mücadele Sonuç Bildirgesi'nin de önemli olduğunu düşünüyorum.

Bölgede başlayan dönüşümün mal ihracatımızı hangi ölçüde etkileyeceğine dair, iş dünyası ve akademik çevrelerde konuşulan birkaç senaryo altında, çalışmalar ve hesaplamalar yaptık. Buna göre, Avrupa Birliği'ndeki güncel karbon fiyatına göre vergilendirme uygulandığı senaryoda imalat sanayii sektörlerimizin doğrudan ve dolaylı olarak yaklaşık 1 milyar dolara kadar vergilendirme ile karşılaşabileceği sonucuna vardık. Önümüzdeki dönemde de bu tür çalışmalarımızı yoğun bir şekilde sürdüreceğimizi de belirtmek isterim.

Özet olarak, ticaret kuralları yeniden yazılıyorken bize düşenin; önlemlerimizi almamız, maliyet optimizasyonu yapmadan erken adım atmamamız ve doğru adımları atmak konusunda da geri kalmamamız olduğunu düşünüyorum.

GONCA YILMAZ BATUR

T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı

Bu ve benzer toplantıların çok kritik olduğunu düşünüyorum. Önümüzdeki dönemde AB'nin AYM uygulamaları netleşmeye başlayacak. Ancak çerçeve netleşmeden, gerekli bilinci ve duyarlılığı kendi içimizde yaratmamız son derece önemli.

2020 oldukça zorlu bir yıl oldu ve sıkıntılar hala devam ediyor. Sağlık sorunları ile beraber ekonomik problemlerle de uğraşıyoruz. Küresel ekonominin 2020 yılında %4,4 daralmış olduğu tahmin ediliyor. 2021 yılı için bir toplanma beklense de 2019 ve öncesindeki seviyeye dönüş beklenmiyor. Türkiye olarak ise 2020 yılında kamu ve özel sektörün çabalarıyla bizi diğer ülkelerden pozitif ayırtıran başarılarla da imza attığımızı düşünüyorum. 2020 yılı ikinci çeyreğindeki duraklamaya karşılık; üçüncü çeyreğinde %6,7'lik bir büyüme gerçekleştirdik.

Avrupa bizim çok önemli pazarımız. 2020'de 69 milyar dolar ihracat, 73 milyar dolar ithalat yaptığımız bir pazardan söz ediyoruz. Biz %6,7'lik üçüncü çeyrek büyümesini yaparken, en büyük pazarımızda birçok üye ülkenin %10'lar civarında küçüldüğünü de gözlemledik. Aralık ayında ihracatta 17,8 milyar dolar ile rekor kırdık. 2021 yılı Ocak ayında da tüm ocak ayları içerisinde en iyi seviyeyi yakaladık. Yani Türkiye, krizleri iyi yöneten ve atılması gereken adımları atan bir ülke.

AB, AYM ile tariflediği, 2050 yılında karbon nötr kıta olma hedefinden yaşanan tüm zorluklara rağmen taviz vermedi. Bu dönemde ekonomik ve sosyal hayatın bütün yönlerini yeşil dönüşüm perspektifiyle şekillendirdiğini net olarak ortaya koydu ve alt strateji belgelerini üretmeye de devam etti. AYM kapsamındaki eylemler enerji, ulaşım, sanayi, finans, inşaat ve gıda dahil AB sanayisinin

tamamını çevre ekseninde yeniden şekillendirecek bir ekonomi seferberliği gibi görünüyor. Avrupa Komisyonu, yeni ticaret politikasını açık, sürdürülebilir ve iddialı olmak üzere 3 kelimeyle nitelendirdi.

AB'nin yeşil dönüşüm ve dijitalleşme hedefleri için sürdürülebilirliği merkeze alıp iklim değişikliği ile mücadele başta olmak üzere diğer acil konuları da göz önünde bulundurarak, DTÖ nezdinde de gerekli girişimlerde bulunma gibi niyetleri de var. AB, gerekirse Sınırdaki Karbon Düzenlemesi (SKD) gibi otonom politika araçlarını kullanacağını da duyurdu. Zaten Avrupa Yeşil Mutabakatı inisiyatifinin tüm dünyaya yayıldığını görüyoruz. Örneğin dünya sera gazı emisyonlarının %28'inden sorumlu olan Çin, 2060 yılında karbon nötr olma hedefini tanımladı. Yine Güney Kore ve Japonya, 2050 yılında net sıfır sera gazı emisyonu hedeflerini paylaştılar. ABD Başkanı Joe Biden'ın imza attığı ilk kararname, ABD'nin Paris İklim Anlaşması'na tekrar taraf olması ile ilgili kararname.

Doğru hazırlık ve uygulamalar yapılmazsa, hem ihracatımız için olumsuzluklar yaratabilir hem de küresel ticarete korumacılık uygulamalarından olumsuz etkilenebiliriz. Bu minvalde biz de, AYM açıklandığından beri çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Amacımız, değişimlere ayak uydurup ülkemizin fırsatlardan yararlanmasını sağlamak. Cumhurbaşkanlığı ve 8 bakanlık ile bir Çalışma Grubu oluşturduk ve sektör temsilcilerimizle de yakın bir işbirliği platformu kurduk. Ortak çalışmalar neticesinde de oldukça kapsamlı bir Eylem Planı hazırladık. Eylem Planı; İklim Değişikliğiyle Mücadele, Finansman, Sınırdaki Karbon Düzenlemesi, Yeşil ve Döngüsel Ekonomi, Temiz ve Güvenli Enerji Arzı, Sürdürülebilir Tarım, Sürdürülebilir Akıllı Ulaşım, Diplomasi ve AYM Kapsamındaki Diğer Faaliyet olmak üzere 9 ana başlık ekseninde hazırlandı.

AB bizim çok önemli; ancak rekabetçiliğin de bir o kadar zorlu olduğu bir pazar. Riskleri fırsata çevirmek amacıyla AYM ile öne çıkan ve ülkemizi etkileyecek başlıca hususları titizlikle takip ediyoruz. AB'nin 2050 yılına kadar gerçekleştireceği bu dönüşümün Avrupa sanayii üzerinde ciddi bir maliyet yükü yaratacağını görüyoruz. AB, AB'deki üretimin emisyon azaltım hedefi AB'ninkinden az olan ülkelere kaymasını önlemek için bir takım düzenlemeler tasarlıyor. AB, rekabetçiliğin korunabilmesi ve ETS uygulamasının olumsuzluklarını azaltmak için Sınırdaki Karbon Düzenlemesi'ni uygulamayı planlıyor. Düzenleme'nin 2021 Haziran ayında sunulması ve 2023 yılında da yürürlüğe girmesi öngörülüyor.

SKD uygulanması durumunda AB'nin yeşil dönüşümüne finansman sağlamak yerine, bu maliyetin kendi sektörlerimize aktarılmasını sağlayacak mekanizmalar oluşturmaya çalışıyoruz. AB'nin uygulayacağı SKD kapsamında, kendi ülkemize yönelik bir ETS uygulamasına geçilmesi düşüncesi hakim ve bu konudaki yasal ve teknik hazırlıklar devam ediyor.

AB'nin yeşil dönüşüm için çok ciddi finansman desteği var. AYM Yatırım Planı ile 2030 yılına kadar 1 trilyon avroluk bir sanayi desteği ve Adil Geçiş Mekanizması adıyla 100 milyar avroluk destek ve çeşitli fonlar öngörülüyor. AB'nin 27 ülkesi tüm finansman olanaklarını bu dönüşüm için devreye sokmuş durumda. Biz, bu kaynakların temel itibarıyla sadece AB üyelerinin kullanımına tahsis edilmesini doğru bulmuyoruz. Özellikle de Gümrük Birliği ilişkimizden gelen AB'nin değer zincirlerine entegrasyonumuzun son raddede olduğunu da dikkate alırsak, bu tür finansman imkanlarından bizim sektörlerimizin de yararlanması için bu konuyu sürekli gündemde tutup her platformda dile getiriyoruz. Bu anlamda, sektörlerimizin de içinde bulundukları platformlarda buna ilişkin taleplerini dile getirmelerinde büyük fayda görüyoruz.

Önümüzdeki dönemde, strateji belgelerinin açıklanmasıyla ortaya çıkacak yeni düzenlemelerin etkilerinin yoğun olacağını düşünüyoruz. Biz bu düzenlemelerden Türkiye'nin de yaralanması adına çalışmalar yapıyoruz. Bu kapsamda, ilgili kurumlarımızla istişareler sonucunda, AB'nin teşvik çerçevesini dikkate alarak teşviklere en fazla ihticaç duyacak öncelikli sektörlerimizi belirledik. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın öncelikli hedefi, bu sektörlerle yönelik bir çalışma yapılması ve ülkemiz teşvik desteklerinin tekrar gözden geçirilmesi. Bunun yanısıra uluslararası yeşil finansmanın ülkemize çekilmesi de kritik bir konu. Bu konuda özel sektör ve kamu olarak karşı karşıya kalacağımız durumun ciddiyetini ve getirebileceği fırsatların farkında olduğumuzu belirtmek istiyorum.

MEHMET KEMAL BOZAY

Büyükelçi, T.C. Avrupa Birliği Daimi Temsilcisi

Yeşil Mutabakat kapsamı itibarıyla bir büyüme stratejisi. Daha geniş anlamda, yeşil ekonominin üzerine inşa edileceği büyüme stratejisine dayalı bir nevi sanayi devrimi. Bir Büyükelçi olarak dış politika perspektifinden baktığımda da Yeşil Mutabakat'ın, jeopolitik oyun değiştirici sonuçlar doğurmayı ve bu sonuçlarla AB'yi başat küresel güçler konumunda tahkim etmeyi hedefleyen bir siyasi, sosyo-ekonomik ve kültürel diplomasi boyutu taşıdığını da görebiliyorum. Nitekim, bu açıdan bakıldığında Çin ve ABD gibi başlıca küresel aktörlerin Yeşil Mutabakat'ın tetiklemesiyle karbon nötr kavramı temelinde hemen harekete geçmeleri de bu boyutu teyit eder nitelikte. Elbette AYM ülkemizi de doğrudan etkileyecektir. Bu çerçevede, ülkemizin AB ile işbirliğinde ve ticaretinde ilgili sektörler bazında hazırlıklı olması, gerekli adımları vakitlice atması önem taşımaktadır.

Yeşil Mutabakat'ın ana belirleyici ve itici unsuru karbon nötr ana hedefinden bakıldığında enerji sektörüdür. Yeşil dönüşüm karbon nötr miyatları, ABD ve Hindistan'ın elektrifikasyon kavramları, Çin'in kömür tüketimini uzun vadede düşürme vaatleri ve yenilenebilir enerjide liderliği gibi fırsatlar ve risklerle dolu enerji ağırlıklı açılımlar/taahhütler temelinde kurgulanmaktadır. Bu fırsatlar ve risklere bakıldığında, ülkemizin politika ve öncelikleri doğrultusunda Yeşil Mutabakat çerçevesinde bazı başlıklar ön plana çıkmaktadır. Bu başlıklar, başta hidrojen olmak üzere, offshore dahil yenilenebilir enerji teknolojileri, karbonsuz gazlar, binalarda ve sanayide enerji verimliliği uygulamaları, enerji sistem entegrasyonu ve diğer temiz enerji teknolojileri olarak sayılabilir. Ülkemizin kayda değer boyuttaki yenilenebilir enerji kapasitesi, yeşil hidrojen üretimi için önemli bir altyapı ve olanak sağlayabilecektir. Benzer şekilde, ülkemizin yaygın doğal gaz kullanımı ve altyapısı da gelecekte ülkemizde düşük karbonlu hidrojenin üretimi ve taşınması için önemli bir altyapı ve fırsatlar sunabilecektir.

Yeşil dönüşümün önemli bir unsurunu da temiz mobilité ve elektrikli araçlar oluşturmaktadır. 2050’de karbon nötrallitesi için dünyada satılacak her iki araçtan birinin teorik olarak elektrikli olması gerekecektir. Karbon nötr hedefi olan ülkelerin düzenlemelerinde bu yönde bağlayıcı kurallar getirmeleri öngörülmektedir. Dolayısıyla elektrikli araç üretimine yönelmemiz bu açıdan çok zamanlı bir stratejik adım olmuştur.

Ağustos 2020 itibarıyla, 93 GW elektrik kurulu gücü ile Türkiye, Avrupa’nın beşinci büyük elektrik piyasasına sahiptir. Bunun 28,5 GW’su hidroelektrik, yaklaşık 8 GW’su rüzgar ve yaklaşık 6 GW’su ise güneş kapasitelerinden oluşmaktadır. 2023’te yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik üretimimizdeki payını üçte ikiye çıkarma hedefimiz de çok isabetlidir. Böylece ülkemizin hem temiz ve yerli enerji üretimi artacak, hem de ekonomimize ve istihdamımıza katkı sağlanacaktır.

Öte yandan AB Komisyonu, birbiriyle güçlü bir şekilde bağlantılı olan iklim, çevre, enerji, ulaşım, sanayi, tarım ve sürdürülebilir finans dahil bir dizi politika alanını kapsayan girişimleri duyurmaya ve uygulamaya koymaya hız vermiştir. Bu bağlamda, açıklanan hibe çağrılarının organik olarak birbirine bağlanmasıyla birlikte, başta ticaret olmak üzere pek çok alanı yeniden düzenleyecek yasal altyapının da oluşturulmaya başlandığı görülmektedir. Geçtiğimiz günlerde Komisyon tarafından açıklanan AB’nin yeni ticaret stratejisi bunun en açık göstergesi. Stratejide, AB ekonomisinin toparlanması için yeşil dönüşümün desteklenmesi hedeflenmektedir.

Ülkemizin Yeşil Mutabakat’ın özünü oluşturan Ar-Ge alanında da varolabilmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle, ülkemizde ilgili kurum ve kuruluşların, AB tabanlı kurum ve kuruluşlarca kurulan ve kurulmakta olan Ar-Ge yapılarının, projelerin, konsorsiyumların, iletişim ağlarının, girişimlerin, inisiyatiflerin ve ortaklıkların içerisinde yer almaları ve etkin olmaları gerekmektedir. Bu yönde ilgili bakanlıklarımız, özel sektörümüz, akademimiz ve TÜBİTAK yoğun bir eşgüdümlü çalışma içine girmiştir.

AB’de de gözlemlediğim üzere, esas itibarıyla Yeşil Mutabakat’ın sokaktaki ve evdeki insana, yani toplumun bireylerine ve özüne maledilmesi hayati önem taşımaktadır. Pandemiyle hayati mücadele sürerken “AYM hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu toplumun hatırı sayılır bir kesimine garip ve alakasız

geliyor; ama bilim insanları AYM'nin ana unsurlarından biri olan biyoçeşitliliğin azalmasının Covid-19'un ortaya çıkmasının ana sebeplerinden biri olduğunu vurguluyorlar.

AB içinde özellikle sanayi ve tarım ağırlıklı sektörlerde yürütülen tartışmalar ve medyadaki haberlerde Yeşil Mutabakat'ın işletmelere, sanayicilere ve KOBİ'lere, sektörlerle tepeden inme empoze edilen bir değişim olarak algılandığı ve bunun beraberinde ciddi endişeleri getirdiği görülüyor. Bu nedenle, AB de halihazırda bizim de hedeflerimiz arasında yer alan bilinçlendirme çalışmalarına ağırlık vermeye başladı ve bu kapsamda çok önemli bir inisiyatif başlattı. AB Komisyonu Başkanı Von der Leyen 18 Ocak 2021 tarihinde Yeşil Mutabakat'ın gerçekleştirilmesine yardımcı olmak için tasarım, sürdürülebilirlik, erişilebilirlik, satın alınabilirlik ve yatırımı birleştirmeyi amaçlayan çevresel, ekonomik ve kültürel bir proje olarak Yeni Avrupa Bauhaus Girişimi'ni ortaya attı.

Yeni Avrupa Bauhausu, tasarımın günlük sorunlara çözüm bulmasına olanak sağlamak için bilim ve teknoloji, sanat, kültür ve sosyal içerme arasındaki sınırları ortadan kaldıran, Yeşil Mutabakat'ın gereklerini ve öngörülerini "yaşam alanları"na taşımayı amaçlayan bir girişim. Bu amaçla oluşturulan bir internet sitesinde, sanatçılar, tasarımcılar, mühendisler, bilim adamları, girişimciler, mimarlar, öğrenciler ve tüm ilgili kişiler, Yeni Avrupa Bauhausu için ilham verici başarıların örneklerini, bunun nasıl şekillendirilmesi ve nasıl gelişmesi gerektiği konusundaki fikirlerini, aynı zamanda endişelerini ve sınamaları paylaşabilecekler.

Tarihe baktığımızda Ahilik ve Lonca Teşkilatı geleneklerine sahip olduğumuz ve dolayısıyla Bauhaus'un sanat, zanaat, yeni üretim biçimleri ve topluma maledilmesi gibi kavramlarının bize hiç yabancı olmadığını görüyoruz. Girişim'in, ülkemiz açısından da önem taşıdığını ve bizlerin de, DEİK'in ve kurucu kuruluşlarının zaten imar ve dönüşüm kültürümüzde bulunan bu tür girişimlere yönelmesi gerektiğini düşünüyorum. En güçlü olduğumuz sektörlerden olan inşaat sektörümüzü ve bu sektörün yan sektörlerini, toplu konut projelerimizi, organize sanayi bölgelerimizi, limanlarımızı, AVM'lerimizi hızla yeşil dönüşüme sokabiliriz. Yeşil Mutabakat kapsamında topluma dokunan proje kampanyalarıyla, tanıtım faaliyetleriyle, medya çalışmalarıyla halkımızda yeşil dönüşüm hakkında farkındalık ve sahiplenme yaratabileceğini düşünüyorum. DEİK ve kurucu kuruluşlarının da bu alanda öncü rol alabileceğine inanıyorum.

Ülkemiz açısından oluşabilecek senaryolardan biri olan dönüşümün dışında kalmak, yalnızca ekonomik ve ticari olarak değil; siyasi, sosyal açıdan da etkileri olacak şekilde bir numaralı ticari partnerimiz AB bünyesindeki ekonomik ve ticari birikimimizi azaltacaktır. Bu da küresel siyasi ve ekonomik konumumuzu olumsuz etkileyecektir.

Dönüşüme kısmen katılmak, AB'nin ve ABD'nin kısmi işbirliği yapacağı dönüşümün ortağı olmak ve yalnızca bunun gerektirdiği kısmi dönüşümü gerçekleştirmenin avantajı, dönüşümün zorlu ve acılı sürecini asgariye indirmek ve AB/ABD bloğundan ekonomik açıdan kısmi olarak bağımsız kalabilmek olacaktır. Bu durumun dezavantajı ise, dönüşümün ekonomik yararlarından sadece kısmi yarar elde etmek ve yerimizi ve konumumuzu dönüşüme adapte olan diğer ülkelere kaptırma riskini göze almak olacaktır.

Dönüşüme tam olarak katılmak ise üçüncü senaryo olarak karşımıza çıkıyor. Bu senaryoda, yeşil ve dijital dönüşüm başta olmak üzere bu dönüşüme bütünüyle ve erken aşamada katılmak yolunda aktif diplomasi yürütmek, hukuki ve ekonomik reformlar sürecine girmek gibi gereksinimler bulunmakta. Dönüşüme tam olarak katılım için gerekli kararı vermemiz ve siyasi iradeyi ortaya koymamız halinde, ülkemiz için sayısız fırsat ortaya çıkacak; ancak hukuki ve ekonomik reformlar konusunda mümkün olduğunca erken davranmak gerekecektir. Bu arada bazı sektörlerin ve iş alanlarının sıkıntıya girmesi de kaçınılmazdır. Bu da çok ciddi riskler taşımaktadır.

Tüm bu basite indirgenmiş seçenek ve senaryolarda DEİK, özünün neşet ettiği Ahilik ve Lonca köklerinden aldığı güçle ülkemiz için en uygun dönüşüm modellerinin bulunmasında çok önemli rol oynayacaktır. Bunu yaparken de DEİK'in en büyük şirketlerimizden en küçük iş dallarına, kılcal damarlara, toplumda ev hanesine dönüşümü tanıtacak, öğretecek ve sahiplendirecek bir strateji üzerinden hareket etmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bunu kamu kuruluşlarımızla, DEİK gibi özel sektörümüzün güzide kurumlarıyla, akademimizle yapacak güç ve kapasitedeyiz.

STEFANO MANSERVISI

Büyükelçi (E),

Ekonomiden Sorumlu AB Komiseri Paolo
Gentiloni'nin Özel Danışmanı,

Eski AB Türkiye Delegasyonu Başkanı

İçerisinde bulunduğumuz süreç yepyeni bir sanayi devrimi. Bu süreçte diyalog ise çok önemli. Avrupa ekonomik ortamındaki gelişmelerde sanayi ve tarım üzerine yeni stratejiler ortaya çıkıyor, ben de özellikle sanayi ve tarım bileşenlerinin önemli olduğunu düşünüyorum.

İkinci olarak taksonomiye dikkatinizi çekmek isterim. Biliyoruz ki konulan hedefler için belli kurallar oluşturmak gerekiyor. AB taksonomisi terimine çok dikkat etmek gerekiyor; çünkü bu, AB ve Türkiye'nin birlikte çalışması gereken en önemli alan.

Üçüncü öge ise finansman. Bu üç ayaklı oluşumun üçüncüsü finansman. Finansman, yalnızca kaynak kullanımı değil; kaynakların nitelikli kullanımıdır. Yeşil finansman, özel yatırımları da kapsayan kredilerin nasıl kullanılacağına dair kapsamlı bir alan. Finansman diğer iki ayakla entegre olmalıdır.

Bu bitmiş bir proje değil. Bu önemli; çünkü birlikte çalışmak için bir alan yaratıyor. Öncelikle AB, küresel ticarete öncü olarak, kesinlikle açık ekonomi olmayı sürdürecektir. AB, AYM'yi sadece kendisi için inşa etmiyor, tüm dünyayı buna entegre etme ve mevcut küresel ilişkilere destek olma amacı da var. Türkiye de bu ülkelerin başında geliyor. Türkiye, AB'nin stratejilerinin açıklanmasını beklemek zorunda değil, şu anda çalışmalar yaparak, AB ile birlikte strateji belirlemeye dahil olabilir.

AB, gelecekte de enerji ve elektrik ithalatçısı olmayı sürdürecektir. Türkiye'nin bu konuda da iyi bir konumda olduğunu düşünüyorum. Bu kapsamda Türkiye,

AB ile işbirliği halinde yeni bir yeşil enerji alanı oluşturabilir. Yeşil dönüşüm planlanırken, Türkiye ve AB birlikte bu süreci yürütebilir.

Türkiye'nin avantajlarından bir diğeri, halihazırda AB'nin çimento, demir-çelik, kağıt, alüminyum ve tekstil gibi ithalat sektörlerinin önemli bir parçası olması. Türkiye, AB için tedarikçi olduğu alanları yeşil hale getirebilirse, bu konumunu koruması ve hatta artırması beklenebilir. Türkiye de AB gibi net enerji ithalatçısı. O yüzden Türkiye ve AB yeşil enerji konusunda da birlikte hareket edebilir. Türkiye'nin önemli bir transit yolu olduğu kuşkusuz; ancak bunun yanında Türkiye, yeşil hidrojen için tedarikçi de olabilir.

AB'nin öngördüğü 600 milyarlık avroluk finansal paketin %30'unu oluşturan önemli fonlar var ve finansman ve yatırım için birçok fırsat mevcut. Yatırım ve araştırmada şirketler AB fonlarından yararlanabilecektir. Türkiye'deki partnerlerimiz de bundan pay alacaktır. Türkiye ve AB'nin AYM kapsamında daha da yakınlaşacağını düşünüyorum. Bu kapsamda, Türkiye ve AB arasında ortak eylem planları oluşturulabilir.

SEVİL ACAR AYTEKİN

Boğaziçi Üniversitesi İklim
Değişikliği ve Politikaları Uygulama
ve Araştırma Merkezi

AYM olası etkileri hepimizi ilgilendiren ve ülkemizin önemsemesi gereken oluşum. AYM'nin hem küresel ölçekte hem de Türkiye bakımından ne gibi etkiler uyandıracığı ve bu konuda ülkemizin neler yapabileceğini değerlendiren bir çalışma yaptık.

AYM Türkiye için çok çeşitli riskler ve fırsatlar ortaya çıkarabilir. Bunların başında Sınırdaki Karbon Düzenlemesi (SKD), AB'nin üyesi olmayıp ihracat partneri olan ülkelere yapılan ithalatta yer alan ürünlerin içerdikleri karbon miktarına göre vergilendirileceği bir mekanizma öngörüyor. SKD'nin ihracat sektörlerimiz bakımından çok ciddi sonuçları olabilir.

İkinci önemli konu da döngüsel ekonomi regülasyonları. Bu regülasyonlar, özellikle beyaz eşya, otomotiv ve makine sanayii gibi sektörlerde ürün standartlarını güncellememizi gerektirecektir.

Bugünkü seminerde, Sınırdaki Karbon Düzenlemesi'ni aktarmaya çalışacağım. Karbon sızıntısı, karbon düzenlemesi olan ve olmayan bölge veya ülkeler arasında ortaya çıkan bir risk. AB, karbon sızıntısı riskini azaltmak istiyor ve bu nedenle Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'nı hayata geçirmeyi hedefliyor. Mekanizma'nın amacı, ticareti yapılan malların üretiminde içerilen karbon maliyetleri arasındaki farkların sınırda uyarılma yöntemiyle giderilmesidir. AB, karbon sızıntısı riski taşıyan 52 ürün için referans değerleri belirledi ve birimini de "ton başına ürün için havaya salınan ton CO₂e" olarak tanımladı.

Olası bir SKD mevcut Emisyon Ticaret Sistemi (ETS)'den bağımsız olamaz. SKD'de hangi sektörler ve emisyonların yer alacağı konusunun hala muğlak

olduğunu hatırlatmak isterim. Bunun yanında, belirlenmiş olan başlangıç sektörleri; çimento ana hammaddesi, kireçtaşı, alçı, elektrik olarak karşımıza çıkıyor. Düzenleme'nin daha sonra ise kağıt, organik kimyasallar, cam ve seramik, kok, gübre, temel demir-çelik ürünleri, rafineri ürünleri ve alüminyum gibi ürünleri kapsaması bekleniyor.

2018 yılı TÜİK verilerine göre Türkiye'de en çok emisyon salmış sektörler; elektrik, ulaştırma, çimento, tarım ve demir-çelik olarak karşımıza çıkıyor. Bu sektörlerin birçoğunun Türkiye'nin ihracat sektörleri olduğunu görüyoruz, dolayısıyla bu sektörlerin risk altında olduğu söylenebilir. Türkiye konumunu korumak adına, yenilenebilir enerji dönüşümü ve fosil yakıtlardan vazgeçme senaryosu gibi çeşitli politikalar geliştirebilir. Ayrıca, sosyal refahın yeşil ekonomik düzen altında artmakta olduğu da unutulmamalıdır. Dolayısıyla AYM, Türkiye için bir risk olduğu kadar; sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen bir dönüşüm aracı olarak yepyeni bir fırsat olarak da değerlendirilebilir. Yeşil ekonomik dönüşüm stratejisi, emisyon azaltım hedeflerinin ulusal ekonomide üretim ve istihdamın artırılarak sağlanabileceğini göstermekte, Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma stratejisi arayışlarına önemli bir alternatif sunmaktadır.

(Doç. Dr. Sevil Acar Aytekin'in seminer sırasında paylaşmış olduğu sunuma <http://www.deik.org.tr/contents-fileaction-26357> bağlantısı üzerinden ulaşılabilir.)

DEİK EU TALKS:
“AVRUPA YEŞİL
MUTABAKATI:
FIRSATLAR & RİSKLER”

TÜRKİYE-AVRUPA İŞ KONSEYLERİ

NAİL OLPAK
DEİK Başkanı

CANER ÇOLAK
Genel Sekreter

MERİH KEPEZ ÖRNEK
Genel Sekreter Yrd.

DİLEK TUNA
Bölge Direktörü
dtuna@deik.org.tr
+90 212 339 50 36

BÜŞRA ŞENER
İş Konseyi Koordinatörü
bsener@deik.org.tr
+90 212 339 50 22

**Semineri izlemek için lütfen
tıklayınız.**

**DEİK üyeliği için lütfen
tıklayınız.**

